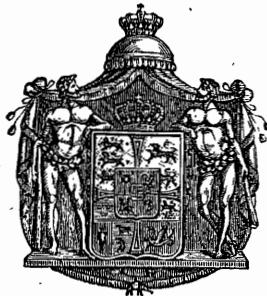

MEDDELELSER

FRA

DET STATISTISKE BUREAU.

FÖRSTE SAMLING.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI.

1852.

Det statistiske Bureau lader oftere paa Ministeriernes Opfordring til Omdeling blandt Rigsdagens Medlemmer eller til andet Brug trykke Betænkninger eller Indberetninger, som det har afgivet. Ved slig Leilighed har Man, da saadanne løse Ark saa lidet egne sig til Opbevaring og derfor saa let gaae tabte, ladet tage en Deel Aftryk med fortløbende Pagina, og ved hertil at føie nogle af de meest til Offenliggjørelse sig egnende statistiske Oplysninger, som paa Opfordring fra Autoriteternes Side ere blevne tilveiebragte af Bureauet, eller paa anden Maade komne samme tilhænde, ere disse „Meddelelser fra det statistiske Bureau” fremkomne, med hvis Udgivelse der herved gjøres en Begyndelse.

II.

Om den Fremgang, som Naturaltiendens Afløsning mod en fast aarlig Afgift i Korn eller Penge har havt, siden Bestræbelserne for denne Sags Fremme begyndte.

Om det i ældre Dage end ikke var ganske ualmindeligt, at offentlige Stiftelser og Andre, som eiede Kongetienden af langt fraliggende Sogne, ifølge Overeenskomst med Yderne modtog en Afgift i Korn, der da ofte blev betalt med Penge efter Kapitelstaxten, istedetfor Tiende in natura, og om enkelte Eiere af Kirke- og Præstetiende end undtagelsesviis fulgte dette Exempel, saa var i ældre Tid Anledningen til en Overeenskomst af den omhandlede Art dog stedse, at det ikke konvenerede Tiende-Eieren at modtage Tienden i Kjernen, og Tienden var i Reglen i saa Fald kun bortakkorderet til Yderen paa hans Livstid, hvorfor det ogsaa i Almindelighed hed, at den Paagjeldende havde Tienden „i Fæste.” Paa et ganske andet Stadium kom denne Sag mod Slutningen af det forrige Aarhundrede; thi da Tanken om en rationel Agrikultur var bleven vakt, og da Opmærksomheden var bleven henvendt paa Bondestandens fortrykte Stilling og paa Midlerne til at afhjælpe samme, saa kunde Önsket om Ophævelsen af den Agerbrugets Opkomst saa hæmmende*), og for Bonden saa besværlige og skade-

*) Tiendeydelsen in natura er ikke blot skadelig for Agerbruget, fordi den berøver Jorder, der i Reglen ere i slet Gjødningssstand, $\frac{1}{10}$ af den Halm,

lige*) Tiendeydelse in natura, ikke udeblive. Da den tidligere bestaaende Landkommission den 15de April 1768 blev forandret til et General-Landvæsenskollegium var „en Forandring i Tiendens skadelige Oppebørselsmaade” derfor ogsaa een af de Gjenstande, som det specielt blev bemeldte Kollegium paalagt at have Opmærksomheden henvendt paa. Struensees kort derefter indtraadte Fald tog imidlertid General-Landvæsenskollegiet og hele Interessen for Agerdyrkningen og Bondestanden med sig, og i meget lang Tid blev der intet gjort for den heromtalte Sag**). Først i Aaret 1796 reiste afdøde Statsminister Grev Christian Reventlow den paa ny***), og den 18de Marts 1796 udgik der en kongelig Indbydelse til mindelige Foreninger mellem Tiendeydere og Tiendetagere om Tiendens Bestemmelse til et efter visse opgivne Grundregler eengang for alle fastsat Quantum Korn, betalt i Penge med en efter de 10 sidste Aars Kapitelstaxt hvert 5te Aar fastsat Sum, eller som det senere ved Pl. 18. Marts 1798 blev bestemt, enten paa denne Maade,

---

og derved ogsaa $\frac{1}{5}$ af den Gjødsk, som de frembringe, til Fordeel for Jorder, der langt mindre trænge til den, men ogsaa, og det fornemmelig, fordi den tages af Brutto-Indtægten og altsaa af Udlæget, og derved forhindrer, hvad Man netop maatte ønske, nemlig at Jordbrugerne ikke behøvede at see paa Størrelsen af Udlæget, men kun paa den Grad i hvilken det svarer Regning. Hvis man ved et aarligt Udlæg af 100 kan vinde 110, er det en god Anvendelse af dette Kapitalbeløb, naar der ingen Tiende svares; tages derimod Tiende bliver kun 99 til Rest, og der er altsaa Tab forbundet dermed. Jo rationellere Agerbruget er, desto skadeligere er derfor Naturaltienden for den Paagjeldende. Den afskrækker ogsaa fra alle Forsøg; thi hvis samme ellers vilde have dækket Omkostningerne, giver det et Tab af 10 Procent af disse, naar Naturaltienden finder Sted.

*) Bondens Tab ved Naturaltienden bestaaer fornemmelig i at skulle vente paa Tiendetageren; i at der spildes et Beløb af Korn, hvilket pleier at anslaaes til 5 Procent; i at Tiendens Hjemkjørsel til Tiendetageren sinker ham; i at han vanskelig undgaer Chicane ved Oppebørslen; i at han mister Halm og derved Gjødning, og endelig i at han ved samme forhindres fra at dyrke sin Jord rationelt.

***) Et Forsøg af Kammerherre Buchwald til Gudumlund i Aaret 1784 med at afløse Tienden ved Afstaaelsen af et Stykke Jord, fandt ingen Efterligning.

***) Jfr. herom den udførlige Fremstilling i A. Bergsøe om Statsminister Grev Reventlows Embedsvirksomhed, 1ste Deel, S. 321—328.

eller med en Afgift i Korn i Skjeppen. — Et betydeligt Antal frivillige Foreninger bleve afsluttede i Anledning af denne Indbydelse, og det er derfor et Spørgsmaal om den senere Tiendeforordning af 8de Januar 1810 ikke snarere har hæmmet Naturaltiendens Afløsning end fremmet samme, paa Grund af dens Bestemmelse at Tiendeverderlaget, naar Yderen fordrer Tienden aflöst, skal være $\frac{1}{10}$ over Tiendens ved Taxation udfundne Værdi, fordi Tiende-Eierens Tab ved at gaae Glip af Udsigten til at høste Frugt af Jordens forbedrede Dyrkning blev anseet for at være meget større end hans Fordeel ved at erholde Sikkerhed for at Tienden ikke ved slet Dyrkning eller andre Omstændigheder forringes under dens Værdi paa Taxations-tiden, eller reent bortfalder ved Jordens Anvendelse til Dyrkning af Væxter, af hvilke der ingen Tiende ydes. Denne Bestemmelse har nemlig deels bevirket, at Yderen lider et af Fremtiden først erstattet Tab ved at faae Tienden bestemt til en aarlig Afgift, hvilket den mere kortsynede Bonde ikke vil paatage sig, og som den mere indsigtfulde Bonde maaskee ikke formaaer at bære, hvis han er fattig, eller ikke finder det fordelagtigt at paatage sig, hvis han er Fæster og saa gammel, at det ikke er sandsynligt at hans Besiddelse af Gaarden vil vare længe; deels har den næsten ganske hindret Afbenyttelsen af den Rettighed, som Tiendeforeningens 25de § giver Jorddrotten til at fordrer Tienden af hans Fæstegods bestemt til en aarlig Afgift imod selv at erlægge denne til Tiendetagerne, og derimod at oppebære Tienden i Kjærnen hos Fæsterne, saalænge til disse frivilligen forlange at yde den aarlige Afgift istedetfor Naturalydelsen, idet den nemlig har gjort det til en ikke ringe temporær Opoffrelse for Jorddrotten saaledes at afløse Tienden imod selv at oppebære den in natura hos Bonden, saalænge indtil denne selv finder det tjenligt at indtræde i hans Sted.

Konjunkturerne i Krigsaarene og den nærmest paafølgende Tid vare ogsaa af flere Aarsager, som det vilde være for udførligt her at omtale, (jfr. l. c. i det i Note *** S. 28 nævnte

Skrift), meget ugunstige for den heromhandlede Sags Fremme. I den nyere Tid have derimod et meget betydeligt Antal Aflysninger af Naturaltiende fundet Sted.

Naar Man sammenlægger det Hartkorn, som i Aaret 1834 ydede Kongetiende, og det som ydede Kirketiende, med det som ydede Præstetiende, da faaer Man en Sum for hele Kongeriget af 949421 Tdr. gammelt Hartkorn, og heraf var der 345420 Tdr., altsaa 36 Procent, som ydede Tiende i Kjerven. Fordelingen var følgende:

Kongetiende, Kirketiende og Præstetiende tilsammen.

1834.

	Det hele tiendeydende Hartkorn	Deraf ydedes i Kjerven	Procent af det hele tiendeydende Hartkorn
	Tdr.	Tdr.	
Sjælland	293057	82389	28
Möen	8561	3234	38
Laaland og Falster	76904	16373	21
Fyen, Langeland og tilliggende Öer	146719	51637	35
Öerne	525241	153633	29
Jylland	424180	191787	45
Hele Kongeriget (Bornholm fraregnet *) . .	949421	345420	26

*) Fra Bornholm savnes Kundskab i den omhandlede Henseende saavel for Aaret 1834 som for Aaret 1848. Konge-Tiende svares slet ikke paa Bornholm; Kirketiende svarer sammesteds 7676 Tdr. Hartkorn, og Præstetiende 7848 Tdr., efter den gamle Matrikel.

Kongetiende, Kirketiende og Præstetiende tilsammen.

1834.

Jyllands Amter.	Det hele tiende- ydende Hart- korn	Deraf ydedes i Kjerven	Procent af det hele tiende- ydende Hart- korn
	Tdr.	Tdr.	
Hjørring	43972	26612	60
Thisted	39347	25542	65
Aalborg	46609	20916	45
Viborg	52711	27156	52
Randers	65715	38589	59
Aarhus	27270	11355	42
Skanderborg	25356	11845	47
Veile	39260	7865	20
Ringkjöbing	52432	10936	21
Ribe	31508	10971	35
	424180	191787	45

Det sees heraf, at Aflösningen af den omhandlede Naturalpræstation allerede dengang var skredet ikke lidet videre frem paa Öerne end i Jylland, og at der ogsaa paa de forskjellige Öer var en Deel Forskjel i den omhandlede Henseende.

I de senere forløbne Aar har Aflösningen gjort raske Fremskridt, hvilket vistnok væsenligst skyldes det fremadskredne Agerbrug og den tiltagende Oplysning.

Af de 935090 Tdr., som det Kongetiende, og det Kirke-tiende og det Præstetiende ydende Hartkorn udgjorde i Aaret 1848 efter den nye Matrikel, naar det sammenlægges, var derfor ogsaa kun 85002 Tdr. eller 9 Procent ydende Tiende i Kjerven, hvad følgende Tabel nærmere vil oplyse.

Kongetiende, Kirketiende og Præstetiende tilsammen.

1848.

	Det hele tiende- ydende Hart- korn	Derat ydedes i Kjerven	Procent af det hele tiende- ydende Hart- korn
	Tdr.	Tdr.	
Sjælland	277504	18199	7
Møen	9958	509	5
Laaland og Falster	75396	2052	3
Fyen, Langeland og tilliggende Øer	142146	6609	5
Øerne	503004	27349	5
Jylland	432086	57653	13
Hele Kongeriget (Bornholm fraregnet)	935090	85002	9

Kongetiende, Kirketiende og Præstetiende tilsammen.

1848.

Jyllands Amter.	Det hele tiende- ydende Hart- korn	Derat ydedes i Kjerven	Procent af det hele tiende- ydende Hart- korn
	Tdr.	Tdr.	
Hjørring	40146	2816	7
Thisted	35536	9795	28
Aalborg	47675	5087	11
Viborg	48364	12717	26
Randers	64574	6359	10
Aarhus	34463	2854	8
Skanderborg	30260	6341	21
Veile	50580	1286	3
Ringkjöbing	46985	8131	17
Ribe	33503	2267	6
	432086	57653	13

Da det hyppigen er Tilfældet, at Tiende, med Hensyn til hvis Aflösning der ingen Tiende-Akkord er sluttet, og som derfor maa anføres som Tiende, der ydes i Kjerven, ikke i Virkeligheden bliver oppebaaret in natura, idet de Paagjældende hvert Aar især blive enige om et vist Kornbeløb, der for den

Gang skal ydes istedetfor Tienden in natura, saa bliver det Tiende i Kjerven ydende Beløb i Virkeligheden ikke lidet mindre, og svinder paa Öerne saaledes ind til kun at udgjöre en Ubetydelighed. Den Indfyldelse, som den heromtalte Omstændighed har, er saa betydelig, at den absorberer forskjellige andre Omstændigheder, som ogsaa ellers vilde have bevirket, at de heranførte Tal blot kunde betragtes som approximative.*)

Betragter Man de jyske Amter hver for sig, da finder Man en temmelig stor Forskjellighed i den omhandlede Henseende, uden at der lader sig paavise nogen sandsynlig Grund dertil. At Naturaltiendens Aflösning navnlig ikke, saaledes som Tilfældet er med Hoveriet, har havt nogen stærkere Fremgang i de skarpe Egne end i de frugtbare, er aabenbart, og det Modsatte er heller ikke Tilfældet. Viborg og Ringkjöbing Amter höre saaledes til de Amter, i hvilke Aflösningen har gjort ringest Fremskridt, og Hjörning og Ribe paa den anden Side til dem, i hvilke den har gjort stærkest Fremskridt, og dog höre de alle fire til Landets ufrugtbareste Amter.

Hvad hver af de enkelte Tiendedele angaaer, da lade lignende Oplysninger som de foranførte i den heromhandlede Henseende sig vel meddele, men paa Grund af at Konge- og Kirketienden ved et Par enkelte Distrikter ikke have ladet sig adskille, saa at Man har maattet hjelpe sig ved at halvere den samlede Störrelse og före den ene Halvdeel paa Kongetiendens, den anden Halvdeel paa Kirketiendens Konto, samt paa Grund af at Man ikke har kunnet forhindre, at noget Konge- og Kirketiende, som Geistligheden oppebærer, fordi den er benificeret med samme, er regnet med blandt Præstetienden, bliver denne Fordeling mindre nöiagtig.

Den var fölgende:

*) Den Omstændighed, at Angivelserne for Aaret 1834 ere i gammelt Hartkorn, de for Aaret 1848 i nyt, har ikke megen Indflydelse, thi naar Talen er om hele Provindser, da er der ikke synderlig Forskjel mellem det gamle og det nye Hartkorn. Sjælland har t. Ex. 94468 Tdr. uprivilegeret Hartkorn, (og det er dette, der væsentligst er tiendeydende), efter den gamle Matrikel, og 93363 Tdr. efter den nye, Fyen 43581 efter den gamle og 44718 efter den nye, og Laaland 17990 efter den gamle og 17683 efter den nye.

	1834.			1848.		
	Det hele tiendeydende Hartkorn.	Deraf ydede Tienden i Kjerven	Procent af det hele tiendeydende Hartkorn.	Det hele tiendeydende Hartkorn.	Deraf ydede Tienden i Kjerven.	Procent af det hele tiendeydende Hartkorn.
	Tdr.	Tdr.		Tdr.	Tdr.	
Kongtjende.						
Sjælland	97604	9887	10	90272	3383	4
Möen	2839	914	32	2705	104	4
Laaland og Falster .	25535	2973	12	24392	470	2
Fyen og Langeland	48689	17457	35	38588	2304	6
Öerne	174667	31231	18	155957	6761	4
Jylland	140222	52112	37	138460	16465	12
Hele Kongeriget (Bornholm fra-regnet)	314889	83343	26	294417	23226	8
Kirketjende.						
Sjælland	97375	18802	19	90885	9552	11
Möen	2829	1020	36	3341	350	10
Laaland og Falster .	25483	5600	14	24956	470	2
Fyen og Langeland	49020	19280	39	46569	2806	6
Öerne	174705	42702	24	164751	13178	8
Jylland	141690	57275	40	143282	21591	15
Hele Kongeriget (Bornholm fra-regnet)	316395	99977	32	308033	34769	11
Præstetjende.						
Sjælland	98080	53700	55	96347	4764	5
Möen	2893	1500	45	3912	55	1
Laaland og Falster .	25886	9800	38	25048	1092	4
Fyen og Langeland	49010	14900	30	56989	1499	3
Öerne	175869	79700	45	182296	7410	4
Jylland	142268	82400	58	150344	19597	13
Hele Kongeriget (Bornholm fra-regnet)	318137	162100	51	332640	27007	8

Jyllands Amter.	1834.			1848.		
	Det hele tiendeydende Hartkorn.	Deraf ydede Tienden i Kjerven.	Procent af det hele tiendeydende Hartkorn.	Det hele tiendeydende Hartkorn.	Deraf ydede Tienden i Kjerven.	Procent af det hele tiendeydende Hartkorn.
	Tdr.	Tdr.		Tdr.	Tdr.	
Kongtjellende.						
Hjørring Amt	14656	10056	69	15382	1124	8
Thisted	13125	7571	58	12256	4742	39
Aalborg	15506	6758	44	15883	2162	14
Viborg	17551	7978	45	15994	2640	17
Randers	21903	9062	41	17132	1794	10
Aarhus	9097	2473	27	11519	906	8
Skanderborg	8437	3720	44	9994	1642	16
Veile	13062	1476	11	16088	641	4
Ringkjöbing	17473	1598	9	15664	455	3
Ribe	9412	1420	15	10548	359	3
	140222	52112	37	138460	16465	12
Kirketjellende.						
Hjørring Amt	14658	10056	69	13382	1609	12
Thisted	13124	7571	58	11448	4742	41
Aalborg	15494	6758	44	15883	2630	17
Viborg	17534	7978	46	16085	2280	14
Randers	21895	12027	55	21217	4168	20
Aarhus	9097	2382	26	11546	906	8
Skanderborg	8459	3925	46	10065	2911	29
Veile	13099	1989	15	16608	595	4
Ringkjöbing	17463	2158	12	15664	371	4
Ribe	10867	2451	23	11584	1181	10
	141690	57275	40	143282	21591	15
Præstetjellende.						
Hjørring Amt	14658	6500	44	13382	85	$\frac{1}{2}$
Thisted	13098	10400	79	11832	311	3
Aalborg	15609	7400	47	15909	295	2
Viborg	17626	11200	64	16285	7797	48
Randers	21917	17500	80	26225	397	2
Aarhus	9076	6500	72	11598	1042	9
Skanderborg	8460	4200	50	10201	1788	18
Veile	13099	4400	34	17884	52	$\frac{1}{4}$
Ringkjöbing	17496	7200	41	15657	7105	45
Ribe	11229	7100	63	11571	727	6
	142268	82400	58	150344	19597	15

Medens det Kongetiende i Kjerven ydende Hartkorn i det omhandlede Tidsrum er sunket fra 26 Procent til 8 Procent, det Kirketiende i Kjerven ydende Hartkorn fra 32 Procent til 11 Procent, er det Præstetiende i Kjerven ydende Hartkorn aftaget fra 51 Procent til 8 Procent. At Kongetiendens Afløsning mod en aarlig Afgift allerede i Aaret 1834 havde haft en stærkere Fremgang end de to andre Tiender, hidrører vistnok væsentligst fra at denne Tiende for en stor Deel eies af offentlige Stiftelser, der ligesom Eierne af Kirketienden maa i Reglen antages at have vanskeligere ved at oppebære Tienden i Kjerven, end Præsterne, der ere saa nær ved den tiendeydende Jord. At Fremgangen med Afløsningen forholdsviis har været stærkest i de Egne, hvor der er meest at aflöse, er let forklarligt, og har ogsaa viist sig ved Hoveriet; og det fremtræder meget tydeligt ved Betragtningen af følgende Tabel.

I Tidsrummet 1834—1848 er af det Natural-Tiende ydende Hartkorns Klasse udgaaet, naar alle 3 Tiendedele betragtes under eet:

	Tdr. Hartkorn.	Procent af Provindsens hele tiendeydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i Aaret 1834 ydede Tiende i Kjerven.
Sjælland	64190	23,1	77,9
Möen	2725	27,4	84,3
Laaland og Falster	14341	19,6	87,6
Fyen og Langeland	45028	31,7	87,2
Öerne	126284	25,1	82,3
Jylland	134134	31,	69,9
Hele Kongeriget	260418	27,9	75,4
	Tdr. Hartkorn.	Procent af Amtets hele tiendeydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i Aaret 1834 ydede Tiende i Kjerven.
Hjørring Amt	23796	59,3	89,4
Thisted	15829	33,2	75,7
Aalborg	15747	44,3	61,7
Viborg	14439	29,9	53,2
Randers	32230	49,9	83,5
Aarhus	8501	24,7	74,9
Skanderborg	5504	18,2	46,5
Vejle	6579	13,0	83,7
Ringkjöbing	2805	6,0	25,7
Ribe	8704	26,0	79,3
	134134	31,	69,9

I Tidsrummet 1834—1848 er af det Natural-Tiende ydende Hartkorns Klasse udgaet, naar hver Tiendedeel betragtes for sig

	Kongetiende.			Kirketiende.			Præstetiende.		
	Tdr. Hartkorn.	Procent af Provindsens hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.	Tdr. Hartkorn.	Procent af Provindsens hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.	Tdr. Hartkorn.	Procent af Provindsens hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.
Sjælland	6004	6,7	60,7	9250	10,2	49,2	48936	50,8	91,1
Möen	810	29,9	88,6	670	20,1	65,7	1245	31,8	95,8
Laaland og Falster	2505	10,3	84,2	3150	13,1	86,9	8708	34,8	88,9
Fyen og Lange- land	15153	39,3	86,8	16474	35,4	85,4	13401	23,5	89,9
Öerne	24470	15,7	78,4	29524	17,9	69,1	72290	39,7	90,7
Jylland	35647	25,7	68,4	35684	24,9	62,3	62803	41,8	76,2
Hele Kongeriget (Bornholm fra- regnet).	60117	20,4	72,1	65208	21,2	65,2	135093	40,6	83,3
	Tdr. Hartkorn.	Procent af Amiets hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.	Tdr. Hartkorn.	Procent af Amiets hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.	Tdr. Hartkorn.	Procent af Amiets hele tiende ydende Hartkorn.	Procent af det Hartkorn, som i 1834 ydede Tiende i Njerven.
Hjørring Amt . .	8952	66,7	88,8	8447	65,1	84,	6417	48,	98,7
Thisted	4596	28,9	68,	4128	26,	61,1	7105	44,7	96,
Aalborg	2829	23,1	37,4	2829	24,7	37,4	10089	85,3	97,
Viborg	5358	35,4	66,9	5698	35,4	71,4	3403	20,9	30,4
Randers	7268	42,4	80,2	7859	37,	65,3	17103	65,2	97,7
Aarhus	1567	15,6	63,4	1476	12,8	61,9	5458	47,9	84,
Skanderborg . .	2078	20,8	55,9	1014	10,1	25,8	2412	23,6	57,4
Veile	855	5,2	56,6	1396	8,4	70,2	4348	24,3	98,8
Ringkjöbing . .	1143	7,3	71,5	1567	10,	73,3	95	0,6	1,3
Ribe	1061	10,1	74,7	1270	11,2	51,8	6373	55,1	89,8
	35647	25,7	68,4	35684	24,9	62,3	62803	41,8	76,2

Naar Man ved Hjælp af de sidstangførte Tabeller undersøger, hvor Natural-Tiende-Afløsningen har havt bedst Fremgang i de 15 sidste Aar i Forhold til Provindsens tiendeydende Hartkorn, (men uden at tage Hensyn til om samme i Aaret 1834 hørte til de Provindser eller Amter, af hvis tiendeydende Hartkorn en større eller mindre Deel var ydende Tiende i Kjerven), da faaer Man til Resultat, at Natural-Tiendens Afløsning har havt meget stærkere Fremgang i Jylland end paa Öerne, og at blandt de sidstnævnte Fyen og Langeland fremviser et gunstigere Forhold end de andre Öer, og at blandt de jydskke Amter Hjörning, Randers og Thisted udmærke sig fremfor de övrige i den omhandlede Henseende; og at disse Amter i Aaret 1834 var dem, i hvilke Afløsningen havde havt mindst Fremgang, sees af Tabellen S. 31. Og til omtrent det samme Resultat kommer Man i det Hele taget ogsaa ved at betragte hver af de 3 Tiendedele for sig. Undersøger Man derimod, i hvilke Provindser og Amter en störst Brök af det Tiende i Kjerven ydende Hartkorn, som fandtes sammesteds i Aaret 1834, senere er bleven fri for denne Byrde, da faaer Man til Resultat, naar alle 3 Tiendedele betragtes under eet, at det paa Öerne er Tilfældet med $\frac{82}{100}$, i Jylland med $\frac{70}{100}$ ($\frac{699}{1000}$), og at der i de jydskke Amter i saa Henseende finder de störste Afvigelser Sted; og dette gjælder ogsaa naar hver af de 3 Tiendedele betragtes for sig. At den Rest, der, temmelig ulige fordeelt paa Jyllands Amter, endnu er tilbage af den heromhandlede Naturalpræstation skulde efterhaanden inden en ikke lang Aarrække gaae ud af Verden, selv naar Man overlod Sagen til dens egen Gang, uden at gjøre Noget for at fremskynde den, synes der paa Grund af de forangførte Oplysninger ikke at være Anledning til at antage.

Det statistiske Bureau i April 1850.

A. Bergsöe.

Til

Indenrigsministeren.